

Maturitní témata ze základů společenských věd

1. Psychologie jako věda

- Předmět psychologie
- Vznik psychologie
- Základní psychologické směry
- Psychologická odvětví základní a aplikovaná
- Metody psychologického výzkumu

2. Determinace lidské psychiky

- Biologické faktory (CNS, činnost žláz s vnitřním vyměšováním, dědičnost, růst a vývoj organismu, momentální stav těla)
- Sociální faktory
- Vzájemné ovlivňování biologických a sociálních faktorů

3. Psychické vlastnosti

- Temperament (typologie podle Hippokrata, Junga, Eysencka)
- Charakter
- Schopnosti (vztah vloh a schopností; stupně schopností; dělení schopností); inteligence
- Motivace (motiv; potřeby a jejich dělení, Maslowova hierarchie potřeb; motivace vnitřní a vnější, kladná a záporná; motivace k učení)

4. Psychické procesy

- Vnímání a představivost (druhy vnímání; počitek a vjem; vlastnosti vnímání; patologie vnímání; fantazie X vnímání; druhy představ)
- Emoce (klasifikace emocí; afekty, nálady, vášně; znaky emocí; patologie emocí)
- Paměť (druhy paměti; paměťový proces; zapomínání)
- Myšlení a učení (pojem soud a úsudek; myšlenkové operace; smysl, zákonitosti a druhy učení)

5. Náročné životní situace, jejich prevence a řešení

- Frustrace, stres; syndrom vyhoření
- Reakce na NŽS (agrese, únik, bagatelizace, racionalizace...)
- Asertivní jednání (asertivní práva a dovednosti)
- Psychohygienu

6. Sociologie jako věda

- Předmět sociologie
- Vývoj sociologie
- Významné osobnosti světové sociologie; příklady z české sociologie

7. Příroda, kultura a společnost

- Vliv přírody na člověka a člověka na přírodu
- Enviromentální problémy a jejich řešení
- Pojetí, znaky a funkce kultury
- Subkultura
- Masová kultura

8. Socializace

- Podstata socializace
- Mechanismy sociálního učení
- Patologická socializace
- Resocializace
- Problematika „vlčích dětí“
- Sociální role

9. Sociální skupiny

- Členění sociálních skupin (skupina primární a sekundární, členská a nečlenská a teorie referenčních skupin)
- Znaky sociální skupiny ve vlastním slova smyslu
- Sociální agregát; teorie davu
- Rodina jako malá sociální skupina

10. Sociální struktura

- Horizontální a vertikální členění společnosti
- Sociální mobilita
- Třídní přístup (K. Marx)
- Stratifikační přístup (M. Weber)
- Strukturální funkcionalismus (T. Parsons)

11. Základy politologie

- Stát, jeho znaky a funkce
- Státní občanství
- Formy a typy států
- Demokracie (podstata demokracie, druhy demokracie)

12. Mezinárodní vztahy a organizace

- Subjekty mezinárodních vztahů
- Diplomacie, diplomatické posty
- Mezinárodní smlouva a její přijímání
- Řešení mezinárodních konfliktů
- EU, NATO, OSN – vznik, instituce a principy uvedených organizací

13. Právo jako věda

- Členění práva
- Právní řád
- Právní normy
- Právní vědomí, zákonnost
- Právní vztahy

14. Právní ochrana a trestní právo

- Hierarchie soudů v ČR; Ústavní soud
- Zásady výkonu soudní moci v demokratickém státě
- Osobnost soudce, státního zástupce, advokáta a notáře
- Přestupek X trestný čin; příklady trestných činů a trestů
- Pachatel trestného činu
- Trestní odpovědnost; okolnosti vylučující trestnost
- Trestní řízení

15. Ústavní právo

- Vývoj české ústavnosti
- Moc zákonodárná
- Moc výkonná; volba a pravomoci prezidenta
- Moc soudní
- NKÚ, ČNB

16. Občanské právo

- Občanský zákoník
- Fyzické a právnické osoby
- Právní pojetí věci
- Absolutní majetková práva k vlastním a cizím věcem (vlastnictví, spoluvlastnictví, držba, služebnost / věcné břemeno, zástavní právo, dědické právo)
- Relativní majetková práva (závazky a jejich zajištění; příklady závazkových vztahů – koupě, nájem, dílo...)

17. Pracovní a rodinné právo

- Prameny PP a RP
- Rodina jako malá sociální skupina
- Manželství
- Práva a povinnosti v RP vztazích
- Náhradní rodinná péče
- Pracovní poměr
- Pracovní smlouva
- Práva a povinnosti v PP vztazích
- Zvláštní pracovní podmínky

18. Základy ekonomie. Mikroekonomie

- Ekonomické subjekty
- Trh; struktura a efektivnost trhu, selhávání trhu
- Ekonomický statek, služba
- Ekonomické systémy
- Vzájemné působení nabídky a poptávky; substituční a komplementární zboží

19. Makroekonomie

- HDP, hospodářský cyklus
- Inflace
- Nezaměstnanost
- Bankovní soustava, peníze
- Makroekonomická hospodářská politika (keynesiánství, neoklasická ekonomie)
- Státní rozpočet

20. Filosofie jako věda. Předsokratovská filosofie

- Mýtus X filosofie; filosofie X empirická věda
- Základní filosofické disciplíny
- Vybrané příklady škol, směrů a osobností předsokratovské filosofie

21. Antická filosofie

- Představitelé vrcholného antického myšlení (Sokrates, Platon, Aristoteles)
- Základní směry filosofie období helénismu (stoicismus, skepticismus, epikureismus)

22. Křesťanská a středověká filosofie

- Patristika a počátky křesťanské filosofie, raná patristika (Origénes)
- Osobnost a filosofie sv. Augustina
- Scholastika; boj o univerzálie
- Významné osobnosti středověkého myšlení (Jan Scotus Eriugena, Anselm z Cantenbury, Petr Abelard, William Occham aj.)
- Tomáš Akvinský jako představitel vrcholné scholastiky

23. Renesanční filosofie

- Renesance, humanismus, reformace
- Renesanční přírodověda (Mikuláš Koperník, Giordano Bruno, Galileo Galilei)
- Renesanční státověda (Thomas More, Niccolo Machiavelli)
- Francis Bacon jako představitel vrcholného renesančního myšlení

24. Novověká filosofie

- Typické znaky novověkého uvažování (poznání světa, přístup k Bohu...)
- Racionalismus X empirismus
- Vybrané osobnosti novověké filosofie

- R: René Descartes, Blaise Pascal, Benedictus Spinoza, Gotfried Wilhelm Leibniz)
- E: Thomas Hobbes, John Locke, George Berkeley, David Hume

25. Filosofie osvícenství ve Francii

- Francouzské osvícenství a jeho typické znaky
- Voltaire
- Encyklopedie a encyklopedisté
- Filosofie státu a kultury – Charles Louis de Montesquieu, Jean Jacques Rousseau

26. Německé osvícenství a německý idealismus

- Německé osvícenství; osobnost a filosofie Imanuela Kanta
- Idealismus jako směr
- Představitelé německého idealismu (Johan Gottlieb Fichte, Friedrich Wilhelm Joseph Schelling, Georg Wilhelm Friedrich Hegel)

27. Vybrané směry a osobnosti filosofie 19. a 20. století

- Materialismus (Ludvig Feuerbach, Karel Marx)
- Filosofie života (Friedrich Nietzsche)
- Pozitivismus (August Comte)
- Existencialismus (Soren Kierkegaard, Albert Camus, Jean-Paul Sartre, Karl Jaspers)
- Filosofie dialogu (Martin Buber, Emanuel Lévinas)
- Filosofie bytí (Martin Heidegger)
- Fenomenologie (Edmund Husserl)
- Postmoderní myšlení (Wolfgang Iser, J.F. Lyotard)